

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3172

Vragen van de leden **Van Esch** en **Wassenberg** (beiden PvdD) aan de Ministers voor Natuur en Stikstof, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Justitie en Veiligheid over *de aanpak van illegale handel in beschermde plant- en diersoorten of producten ervan* (ingezonden 20 juni 2023).

Mededeling van Minister **Van der Wal-Zeggelink** (Natuur en Stikstof) (ontvangen 6 juli 2023).

Vraag 1

Bent u bekend met het rapport «Dreigingsbeeld milieucriminaliteit», dat stelt dat illegale wildlife handel waarschijnlijk een factor is in het ontstaan van epidemieën door zoonosen?¹

Vraag 2

Bent u bekend met het marburgvirus, dat vermoedelijk via vleermuizen of besmet vlees op mensen wordt overgedragen, waarbij het sterftecijfer kan oplopen tot 90 procent? Zo ja, bent u bereid om aan de hand van het voorbeeld van het marburgvirus in de World Health Assembly (WHA) vergadering van mei aan te kaarten dat de (illegale) handel in wilde dieren grote, nieuwe virusuitbraken tot gevolg kan hebben? Zo nee, waarom niet?²

Vraag 3

Deelt u de mening dat de handel in wilde dieren zeer omvangrijk is, desastreuze gevolgen heeft voor dieren en ecosystemen en vaak verbonden is met andere vormen van criminaliteit zoals drugshandel, mensensmokkel,

¹ Openbaar Ministerie, 23 juli 2021, «Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021», blz. 237 (<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>) «De gehele corona-pandemie die de wereld zo'n 2 jaar in de greep hield, met wereldwijd meer dan drie miljoen doden en miljardenschade aan economieën, is mogelijk het resultaat van wildlife crime. De bron lijkt namelijk een soort hoefijzerneusvleermuis of schubdier te zijn. Één aannemelijk scenario is dat een dier dat uit het wild gestroopt is, al dan niet met tussenkomst van andere tussengasteren, de verspreiding van het virus op de inmiddels befaamde Huananmarkt van Wuhan veroorzaakt heeft».

² AD, 29 maart 2023, «WHO waarschuwt voor dodelijk marburgvirus in Afrika» (<https://www.ad.nl/buitenland/who-waarschuwt-voor-dodelijk-marburgvirus-in-afrika-a063c503/>).

wapensmokkel en het financieren van terroristische organisaties? Zo nee, waarom niet?^{3, 4}

Vraag 4

Bent u ermee bekend dat het «Dreigingsbeeld milieucriminaliteit» stelt dat wildlife crime de vierde grootste criminele industrie is, gebaseerd op omzet en dat Interpol aangeeft dat wildlife crime elk jaar met vijf tot zeven procent toeneemt en daarmee twee tot drie keer zo hard groeit als de wereldeconomie?^{5, 6}

Vraag 5

Bent u ermee bekend dat de Financial Action Task Force (FATF) stelt dat de illegale handel in wildlife als een ernstige internationale, georganiseerde vorm van criminaliteit kan worden gezien, die corruptie voedt, de biodiversiteit bedreigt en aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid?⁷

Vraag 6

Bent u ermee bekend dat het European Crime Prevention Network (EUCPN) stelt dat overheden wildlife crime niet serieus genoeg nemen als een vorm van criminaliteit met een enorme verwevenheid met andere vormen van criminaliteit?⁸

Vraag 7

Bent u ermee bekend dat door criminelen wildlife crime juist wordt gezien als een vorm van misdaad met een lage pakkans en lage straffen, terwijl er hoge winsten kunnen worden behaald? Bent u voornemens de maximumstraffen voor wildlife crime te verhogen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 8

Deelt u de conclusies van bovengenoemde rapporten dat overheden wildlife crime serieuzer moeten nemen als vorm van criminaliteit, ook gezien de omvang en verwevenheid met andere vormen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u ervoor zorgen dat deze vorm van criminaliteit meer structurele aandacht krijgt in de Europese Unie (EU) alsook in Nederland? Heeft u hierover overleg met andere relevante ministeries?

Vraag 9

Deelt u de mening dat het vaak lastig is om bedreigde dieren en planten te detecteren in producten, ook omdat de ingrediënten vaak in andere talen staan vermeld? Zo ja, wat onderneemt u om dit te voorkomen?

³ Europese Commissie, 9 november 2022, «Herziening van het actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten» (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0581&from=EN>).

⁴ European Crime Prevention Network (EUCPN), 2019, «Environmental crime monitor» (<http://www.uwm.edu.pl/kryminologia/wp-content/uploads/2015/02/Environmental-Crime-Monitor-EUCPN.pdf>).

⁵ Openbaar Ministerie, 23 juli 2021, «Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021», blz. 237 (<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>) «De gehele corona-pandemie die de wereld zo'n 2 jaar in de greep hield, met wereldwijd meer dan drie miljoen doden en miljardenschade aan economieën, is mogelijk het resultaat van wildlife crime. De bron lijkt namelijk een soort hoefijzerneusvleermuis of schubdier te zijn. Één aanmerkelijk scenario is dat een dier dat uit het wild gestroopt is, al dan niet met tussenkomst van andere tussengasteren, de verspreiding van het virus op de inmiddels befaamde Huananmarkt van Wuhan veroorzaakt heeft».

⁶ Interpol, 3 maart 2022, «#WorldWildlifeDay: How police are protecting biodiversity for a greener future» (<https://www.interpol.int/en/News-and-Events/News/2022/WorldWildlifeDay-How-police-are-protecting-biodiversity-for-a-greener-future#:~:text=Last%20October%2C%20INTERPOL-%27s%20Thunder%202021,forestry%20agencies%20in%20118%20countries>).

⁷ FATF, 25 juni 2020, «Money Laundering and the Illegal Wildlife Trade» (<https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Environmentalcrime/Money-laundering-wildlife-trade.html>).

⁸ European Crime Prevention Network (EUCPN), 2019, «Environmental crime monitor» (<http://www.uwm.edu.pl/kryminologia/wp-content/uploads/2015/02/Environmental-Crime-Monitor-EUCPN.pdf>).

Vraag 10

Bent u ermee bekend dat Nederland in de top vijf staat van EU-landen met de hoogste inbeslagname van illegale handel in wilde dieren en planten, met name medicinale producten, goed voor 1184 inbeslagnames, 30 procent van de totale inbeslagnames in 2020? Zo ja, wat doet u tegen deze specifieke handel? Wordt hierover onderling overleg gevoerd tussen ministeries?⁹

Vraag 11

Bent u ermee bekend dat Nederland in de top drie staat van bestemmings- en doorvoerhavens voor met name traditionele medicijnen?

Vraag 12

Wordt het onderwerp medicinale producten structureel geagendeerd tijdens EU-overleggen over illegale handel in wilde dieren en planten, aangezien zij een belangrijk aandeel vormen in de inbeslagnames binnen de EU en jaarlijks toenemen? Zo nee, bent u bereid om dit onderwerp structureel te agenderen tijdens relevante EU-overleggen?

Vraag 13

Bent u ermee bekend dat de meeste illegale handel in wildlife planten en dieren niet wordt opgespoord, mede veroorzaakt door een tekort aan opsporingscapaciteit en de moeilijkheid van het herkennen van bedreigde dieren en planten?

Vraag 14

Deelt u het inzicht dat de inbeslagnames slechts het topje van de ijsberg vormen?

Vraag 15

Hoe groot schat u de waarde van illegale handel in Nederland?

Vraag 16

Bent u ermee bekend dat veel illegale handel in wildlife via zee loopt en dat de verwachting is dat dit de komende jaren zal toenemen? Zo ja, wat is de inzet om deze vorm van illegale handel aan te pakken, ook met het oog op het feit dat de EU een belangrijke doorvoer- en bestemmingshaven is voor deze illegale handel en dat Nederland hierbij een prominente rol lijkt te spelen?¹⁰

Vraag 17

Deelt u de mening dat de handel in traditionele producten risicovol kan zijn voor de volksgezondheid, zoals het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) stelt in het rapport «Kruidenproducten uit de traditionele Chinese geneeskunde, Een verkennende studie naar aard, omvang en gebruik»? Zo ja, wat onderneemt u, eventueel in samenspraak met andere ministeries, om dit probleem aan te pakken, ook gezien het feit dat andere rapporten stellen dat Nederland een belangrijk bestemmingsland is?¹¹

Vraag 18

Deelt u de conclusies van recente rapporten van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), de commissie Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer (ARK) dat de aanpak van milieucriminaliteit in de praktijk

⁹ Traffic, 2 maart 2022, «An overview of seizures of CITES-listed Wildlife in the EU in 2020» (<https://www.traffic.org/publications/reports/an-overview-of-seizures-of-cites-listed-wildlife-in-the-eu-in-2020/>) «EU member states reported a total of 3.977 seizures in 2020 with Germany, France, the Netherlands, and Spain accounting for 79% of 2020 seizures.»

¹⁰ Mongabay, 4 april 2023, «Wildlife trafficking gradually returns after pandemic lull, mostly by sea» (<https://news.mongabay.com/2023/04/wildlife-trafficking-gradually-returns-after-pandemic-lull-mostly-by-sea/>).

¹¹ RIVM, 2014, «Kruidenproducten uit de traditionele Chinese geneeskunde, Een verkennende studie naar aard, omvang en gebruik», blz. 29 (<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2014-0129.pdf>) «Handhaving van TCM-producten is weinig structureel, voornamelijk vanwege economische motieven; er is geen budget voor controle op de gehele keten van TCM-producten. Gezien de toename van gebruik en de aanwezigheid van risico's voor de volksgezondheid is het de vraag of de huidige handhaving als voldoende kan worden gezien.»

te wensen overlaat, omdat opsporing en vervolging te gefragmenteerd zijn en uiteindelijk sancties niet afschrikwekkend zijn met grote, vermijdbare milieuschade als gevolg? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat heeft u sinds deze publicatie ondernomen? Is er onderling overleg tussen de relevante ministeries en, indien dit het geval is, hoe ziet dit overleg eruit?

Vraag 19

Deelt u de mening dat een andere aansturing nodig is? Zo nee, waarom niet?

Vraag 20

Gaat u naar aanleiding van het reeds gepubliceerde EU Action Plan Against Wildlife Trafficking (EU-Actieplan) een nationaal plan opstellen, zodat de gestelde EU-doelen uit dit plan kunnen worden uitgevoerd? Zo ja, per wanneer komt dit nationale plan en hoe wordt dit opgesteld voor overlapende onderwerpen met relevante ministeries? Wanneer en hoe wordt de Kamer hierover geïnformeerd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u aangeven in welke vorm dit contact plaatsvindt?¹²

Vraag 21

Bent u ermee bekend dat het EU-Actieplan als actiepunt noemt dat het bundelen van middelen, bijvoorbeeld door de oprichting van speciale eenheden die zich uitsluitend bezighouden met wildlife handel, moet worden aangemoedigd en bevorderd?

Vraag 22

Ziet u meerwaarde in het opzetten van een gespecialiseerde unit, waarbij specialisten worden verenigd om op dagelijkse basis bezig te zijn met illegale handel in wilde dieren en planten, aangezien het rapport «Dreigingsbeeld milieucriminaliteit» stelt dat de aanpak van illegale handel in wilde dieren verdeeld is over diverse autoriteiten, met versnipperd beleid als gevolg? Zo nee, waarom niet? Zo ja, per wanneer en hoe is het overleg met relevante ministeries?¹³

Vraag 23

Bent u voornemens het actiepunt uit het EU-Actieplan uit te voeren dat vraagt om een bewustwordingscampagne bij consumenten, die moet leiden tot een gedragsverandering als het gaat om de aankoop van traditionele medicijnen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 24

Hoe wordt de aangenomen motie van de leden Vestering en Akerboom (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1491) over een bewustwordingscampagne over de gevaren van handel in wilde dieren en planten uitgevoerd? Kunt u aangeven hoe de bewustwordingscampagne wordt vormgegeven?

Vraag 25

Bent u ermee bekend dat als prioriteit 3 in het EU-Actieplan wordt genoemd: «Enforcing regulations and policies to fight wildlife trafficking effectively», waarbij wordt geadviseerd dat handhavingsautoriteiten, zoals rechters, beter moeten worden geïnformeerd over wildlife crime en dat als mogelijkheid wordt genoemd om wildlife crime te integreren in de nationale curricula van relevante academies en opleidingen? Wat vindt u van dit actieplan? Bent u

¹² Europese Commissie, 9 november 2022, «Herziening van het actieplan van de EU tegen de illegale handel in wilde dieren en planten» (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0581&from=EN>).

¹³ Openbaar Ministerie, 23 juli 2021, «Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021», blz. 3 (<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>) «Helaas tonen zowel dit dreigingsbeeld als recente rapporten van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, de commissie Van Aartsen en de Algemene Rekenkamer aan dat de aanpak van milieucriminaliteit in de praktijk te wensen over laat. Opsporing en vervolging zijn te weinig slagvaardig, de opsporing is gefragmenteerd, vervolging en berechting duren te lang en de uiteindelijke sancties zijn vaker niet dan wel afschrikwekkend. Grote vermijdbare milieuschade is het gevolg. Veranderingen zijn daarom aangewezen. Er is niet alleen meer capaciteit nodig, maar ook een andere aansturing en meer gebonden slagkracht voor een effectieve strafrechtelijke aanpak.»

bereid in overleg met relevante andere ministeries dit te onderzoeken en te waarborgen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 26

Wat vindt u van het actiepunt genoemd in het EU-Actieplan dat er richtlijnen moeten worden opgesteld voor bedrijven en sectoren die vaak betrokken zijn bij handel in wildlife, zoals aanbieders van traditionele medicijnen, waarin ze worden verplicht te handelen op hun due-diligence verplichting?

Vraag 27

Bent u bereid om in te zetten op verbetering van technieken die helpen in deze opsporing, zoals ook genoemd in het EU-Actieplan?

Vraag 28

Deelt u de mening dat er voldoende budget beschikbaar is om het hernieuwde EU-Actieplan te kunnen waarborgen? Zo ja, welke maatregelen worden genomen om het EU-Actieplan uit te voeren? Zo nee, bent u bereid het budget te verhogen? Zo nee, waarom niet?

Vraag 29

Deelt u de mening dat het van belang is om de rol van (illegale) handel in wilde dieren structureel te bespreken op wereldoverleggen, zoals die van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Convention on Biological Diversity (CBD) en de Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), gezien de link die er is tussen (illegale) handel in wilde dieren en zoönose risico's? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u aangeven hoe u dit in overleg met relevante ministeries zult adresseren?

Vraag 30

Kunt u nogmaals aangeven hoe de overheid burgers en reizigers informeert over de risico's van interactie met wilde en exotische dieren, aangezien die informatie niet werd gevonden op de websites waarnaar wordt verwezen in antwoorden op eerdere vragen? Bent u alsnog bereid om de informatie te laten opnemen op relevante websites?^{14, 15}

Mededeling

De schriftelijke vragen van leden Van Esch en Wassenberg (beiden PvdD) aan de Ministers voor Natuur en Stikstof, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Justitie en Veiligheid over de de aanpak van illegale handel in beschermde plant- en diersoorten of producten ervan (kenmerk 2023Z11324) van 20 juni 2023, kunnen niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord.

De beantwoording vergt interdepartementale afstemming en afstemming met de overheidspartners betrokken bij de aanpak van internationale illegale handel in beschermde plant- en diersoorten.

Ik zal u de antwoorden zo spoedig mogelijk toesturen.

¹⁴ Openbaar Ministerie, 23 juli 2021, «Dreigingsbeeld Milieucriminaliteit 2021», blz. 237 (<https://www.om.nl/onderwerpen/milieucriminaliteit/dreigingsbeeld-milieucriminaliteit>) «De gehele corona-pandemie die de wereld zo'n 2 jaar in de greep hield, met wereldwijd meer dan drie miljoen doden en miljardenschade aan economieën, is mogelijk het resultaat van wildlife crime. De bron lijkt namelijk een soort hoefijzerneusvleermuis of schubdier te zijn. Één aanneemelijk scenario is dat een dier dat uit het wild gestroopt is, al dan niet met tussenkomst van andere tussengastheren, de verspreiding van het virus op de inmiddels befaamde Huananmarkt van Wuhan veroorzaakt heeft».

¹⁵ Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2021–2022, 25 295, nr. 1517